

Oslo, 15.10.20

Høringsinnspill til Stortingets familie- og kulturkomité om Prop. 1 S. (2020–2021)

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFFO) er en fagforening for rundt 5300 forfattere og oversettere av faglitteratur og sakprosa. Vi har fire kommentarer med tilhørende forslag til endringer/merknader:

1. Kap 320, post 55 Norsk kulturfond – innkjøpsordningene for litteratur

Familie- og kulturkomiteen skal i løpet av høsten behandle forslaget til ny språklov, og vi er skuffet over at vi ikke budsjettforslaget ser en sammenheng mellom den nye loven og en satsing på lesing. Dette burde også være en naturlig oppfølging av Leseåret 2019 og de siste dårlige PISA-resultatene. En samlet bokbransje har oversendt statsrådene for kultur og kunnskap fem punkter som vi mener bør inngå i en ny lesepolitikk, der blant annet innkjøpsordningene og skolebibliotekene inngår. Vi ser lite igjen til disse punktene i statsbudsjettet.

NFFO er særlig skuffet over at Kulturdepartementet ikke foreslår økninger til innkjøpsordningene for sakprosa, hverken for barn og unge, for voksne eller for oversatt sakprosa. I innstillingen fra Familie- og kulturkomiteen til årets statsbudsjett trakk samtlige partier fram hvor viktig gode sakprosabøker er for å oppnå målene til kulturpolitikken om å legge til rette for dannelse og kritisk refleksjon, fremme demokratiet og styrke norsk språk.

Alle innkjøpsordningene for sakprosa er underfinansierte. På voksenordningen for sakprosa blir bare hver fjerde av de påmeldte bøkene kjøpt inn, og det er mange gode titler som derfor ikke blir tilgjengelige for lesere over hele landet. Vi foreslår derfor en opptrappingsplan av sakprosaordningen for voksne med minst 5 millioner kroner årlig over en femårsperiode. Videre mener vi at innkjøpsordningen for oversatt litteratur, som har en liten andel avsatt til sakprosa, bør styrkes med 3 millioner kroner, øremerket sakprosa. Innkjøpsordningen for sakprosa for barn og unge bør styrkes med 2 millioner kroner.

Forslag til endring/merknad: Gode sakprosabøker bidrar til å oppnå målene i kulturpolitikken om å legge til rette for dannelse og kritisk refleksjon, fremme demokratiet og styrke norsk språk. Innkjøpsordningene for sakprosa gis en øremerket økning på 10 millioner kroner og voksenordningen skal følges opp gjennom en opptrappingsplan over en femårsperiode.

2. Kap 321, post 73 Kunstnerstipend

NFFO er glade for at regjeringen forslår en økning i antall kunstnerstipend, men mener de burde være permanente og ikke midlertidige. I en krevende koronatid også for forfattere og oversettere, etterlyser vi tiltak med et lengre tidsperspektiv enn ett år. Tradisjonelt sett er det også få stipend som tilfaller forfattere og oversettere av sakprosa. Per i dag har vi sju arbeidsstipend. Til sammenlikning har skjønnlitterære forfattere og oversettere 101 stipend. Vi ønsker ikke å ta stipend fra andre kunstnergrupper, men en økning av denne posten. Arbeidsstipend er kunstnerpolitikk som treffer målskiva: stipendene gir skrivende mennesker tid og ro til å skape.

Forslag til endring/merknad: Arbeidsstipend gjennom Statens kunstnerstipend gir skrivende mennesker tid og ro til å skape litteratur. Den midlertidige satsingen på kunstnerstipend gjøres permanent gjennom en gradvis opptrapping av varige stipendhjemler.

3. Kap. 320, post 74 og 75 Norsk kulturråd og kap. 326 Nasjonalbiblioteket, post 80

Vi registrerer at flere organisasjoner som arbeider med litteraturformidling er foreslått flyttet fra Norsk kulturfond og statsbudsjettets tidligere post 78 til Kulturrådets administrative portefølje eller til Nasjonalbiblioteket. Det er vanskelig å få øye på de overordnede prinsippene for de ulike overflyttingene, særlig med tanke på NORLA, som er flyttet til post 74 under Kulturrådets administrasjon. Etter vår mening bør prosessen stoppes, og begynne på nytt med grundige konsekvensanalyser og høringsrunder hos relevante instanser.

Forslag til endring/merknad: Den foreslåtte strukturendringen under kap 326, postene 74 og 75 og kap 326, post 80 stoppes. Komiteen ber om en redegjørelse for omorganiseringen og anmoder om at Kulturdepartementet gjennomfører en høring med berørte tilskuddsmottakere.

4. Kap 337, post 70 Privatkopiering

Da den nye åndsverkloven trådte i kraft 1. juli 2018, ble kompensasjonsordningen for privatkopiering av åndsverk utvidet til også å omfatte litterære og visuelle verk som ikke inngår i lydopptak og film. Med en stor gruppe nye kompensasjonsberettigede rettighetshavere, må bevilgningen gis en tilstrekkelig reell økning. Men heller ikke i år, over to år etter endringen, følger regjeringen opp Stortingets lovvedtak. Dette er en grov forsømmelse.

Forslag til endring/merknad: Siden 2018 har litterære og visuelle verk som ikke inngår i lydopptak og film, være omfattet av privatkopieringskompensasjonen. 10 millioner kroner i friske midler bevilges under denne posten.

Med vennlig hilsen

Arne Vestbø
generalsekretær